

Voorwoord

Mijn vorige boek 'Creatieve Wisselwerking' was het verhaal van mijn zoektocht naar het derde paradigma in Veiligheidszorg. Toen ik zo'n twintig jaar geleden begreep dat de hoeksteen om veiligheid te kunnen verzekeren niet technisch, noch organisatorisch, maar mensgebonden is, werd de hamvraag: "Hoe kunnen we ervoor zorgen dat alle leden van een organisatie van binnenuit 'safety minded' zijn?" Ik begreep ook dat daartoe het denkkader diende te veranderen: van 'de ander dient te zorgen voor mijn veiligheid' naar 'wij moeten met zijn allen de risico's beheersen door de drie subsystemen – Techniek, Organisatie en Mens – van binnenuit te stroomlijnen'.

Ik ging daarbij op zoek naar antwoorden op deze vraag: "Hoe kunnen we ervoor zorgen dat mensen de nodige discipline van binnenuit opbrengen om met plezier hun denkkader en handelen te veranderen?" Deze ontdekkingstocht naar het sluitstuk, naar de ziel van dit veranderingsproces, begon in 1994. Het nieuwe land dat uiteindelijk ontdekt werd, is het eenvoudige en toch zo fundamentele creatief wisselwerkingsproces. Het boek 'Creatieve Wisselwerking', dat in 2001 werd gepubliceerd, beschrijft de eerste etappes van een in wezen continue reis. Mijn zoektocht is inderdaad een 'never ending story'. Gedurende de tien jaar die volgden op de publicatie van 'Creatieve Wisselwerking' zocht ik naar hulpmiddelen om het creatief wisselwerkingsproces handen en voeten te geven. Dit leidde mij naar het dagdagelijks beleven van dit proces in de omgang met elkaar en meer bepaald bij dialogen. Het trof mij daarbij dat het dialoogmodel van de Nederlandse Stichting Dialoog een enorm sterke overeenkomst heeft met het creatief wisselwerkingsproces. Dat laatste werd overigens voor het eerst beschreven door Henry Nelson Wieman zo'n halve eeuw voordat Lex Bos de grondslag legde voor zijn model.

Het kwam er ten slotte op aan om die basiscondities en vaardigheden te detecteren die het best het toepassen van Creatieve Wis-

selwerking binnen de moeilijkste der dialogen, de cruciale, zouden ondersteunen en helpen beleven. Mijn vriend Charlie Palmgren, die sedert meer dan een halve eeuw baanbrekend werk levert op het gebied van Creatieve Wisselwerking, steunde mij continu en vertrouwde mij steeds het beste van zijn denken toe. Ik ben hem daarvoor ten zeerste erkentelijk. Zonder hem zou dit boek eenvoudigweg nooit geschreven zijn. Een eerste ruwe versie van wat nu het Cruciale Dialoogmodel geworden is, stelde ik voor het eerst voor aan Stacie Hagan, co-auteur (met Charlie) van het onvolprezen 'The Chicken Conspiracy', tijdens onze vlucht van Wenen naar Sofia in september 2004. De weg was echter nog lang.

Aangezien we dagdagelijks dialogeren en af en toe, meer dan ons misschien lief is, verzeilen in een Cruciale Dialoog, heb ik mij op het succesvol voeren van Cruciale Dialogen door toepassing van Creatieve Wisselwerking gefocust. Mijn zoektocht werd echter gedurende een paar jaar ruw onderbroken door een ernstige burn-out. Toen ik de draad weer kon opnemen, ben ik weer op pad getogen, weze het nu in een gematigd tempo. Daarbij werd ik ook gesteund door vriend Guy Bérat, die onafgebroken gedurende de laatste vijftientig jaar mijn Franse sparring partner op gebied van verandering is geweest. Zowel Guy als Charlie hielpen mij niet alleen de donkere periode achter mij te laten, zij waren ook mijn gidsen gedurende mijn queeste naar het Cruciale Dialoogmodel – met z'n acht basiscondities en zestien vaardigheden – en dus ook bij het afronden van dit boek. Bedankt!

Tijdens het wordingsproces van het boek werd ik ook geholpen door wat ik mijn kritische lezers noem. Ik stuurde hen namelijk – naarmate ze geschreven werden – stelselmatig de hoofdstukken van dit boek in ruwe vorm toe. Mijn grote dank gaat dus ook uit naar: Dirk Vandenberghe, Freddy Ginneberge, Geert De Waele, Charles Petré, Christophe Van De Voorde en 'last but not least' en dit om velerlei redenen: Dirk Onghena. Hun opbouwende kritiek heeft mede dit boek mogelijk gemaakt. Mijn erkentelijkheid gaat ook uit naar Lieve Van Haute, die het manuscript volledig doorploegde en het zo kneedde dat het aan de uitgever kon worden doorgestuurd.

De concepten van dit boek werden ook in Longfaye voorgesteld tijdens seminars van de leerjaren 6B en 6C1 van het College Onze Lieve-Vrouw-Ten-Doorn (2011-2012). Het was hartverwarmend om te zien hoe bij deze jongvolwassenen de vonk oversloeg. Bovendien organiseerde ik tijdens het wordingsproces van dit boek een viertal workshops rond het thema 'De Cruciale Dialogen Methodiek'. Aan alle deelnemers aan deze workshops mijn dank en

erkentelijkheid. De zeer warme sfeer waarin deze dagen baadden gaf mij de moed om niet te versagen. Ook een woord van diepe erkentelijkheid voor prof. dr. Paul de Chauvigny de Blot SJ, die mij de link tussen Creatieve Wisselwerking en Business Spiritualiteit deed ontdekken. De retraites die ik in Maarssen onder leiding van Paul volgde deden mij de interafhankelijkheid van Business Spiritualiteit en Cruciale Dialogen ten volle inzien. Paul is in het jaar van het schrijven van dit boek de geestelijke vader geworden van wat ik cryptisch mijn vierde leven noem. Alle vier leven ze in mij voort: Richard, mijn natuurlijke vader, die ik veel te weinig citeer; Frank (E. Bird Jr.), vader van mijn tweede leven, die mij leerde wat Loss Control eigenlijk is; Charlie, vader van mijn derde leven en nu Paul. Paul is overigens met Charlie de grondlegger van mijn groeiende inzichten in het (nakende) vierde paradigma in het werkveld (en dus ook in Veiligheidszorg).

Ik beseef maar al te goed dat ik niet meer dan een steentje bijdraag aan het huis van 'Cruciale Dialogen', waarvan de fundamenten door anderen werden gelegd. Deze grondleggers, die mij tijdens het creëren van het model en het schrijven van het boek hebben geïnspireerd, worden erin met naam vermeld en hun publicaties zijn in de literatuurlijst opgenomen.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar mijn echtgenote Rita ('ons Rita'), dochter Daphne en kleinkinderen Eloïse, Edward en Elvire. Zij gaven mij de noodzakelijke ruimte en voornamelijk een onuitputtelijk terrein om de basiscondities en vaardigheden van Cruciale Dialogen aan de werkelijkheid te toetsen. Ook werd ik er door de kids steeds maar weer op gewezen dat wat ik in concepten vat, zij met naturel en dus schijnbaar zonder inspanning effectief beleven. Aan alle vijf m'n schatten een dikke merci! Jullie steunden mij in het vertrouwen dat het uiteindelijk toch zou lukken. Het boek is geschreven, de theorie is klaar, nu nog voortdurend blijven schaven aan de praktijk!

In het boek zelf gebruik ik vaak de wij-vorm om uit te drukken dat het onderwerp van dit boek ons allen aangaat en dat wij allen het materiaal ervoor geleverd hebben. Tenslotte zijn wij van elkaar afhankelijk en maken wij – mede door het voeren van Cruciale Dialogen gesteund op het creatief wisselwerkingsproces – elkaar tot wat wij zijn.

Johan Roels